Eduskunta
Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi HE 149/2022 vp

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä koskien hätäkeskustoiminnasta annetun lain muuttamista.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että hätäkeskustoiminnasta annettu laki saadaan päivitettyä vastaamaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukaisia vaatimuksia. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää myös kannatettavana ehdotusta hätäkeskustietojärjestelmään tallennettujen tietojen rekisterinpitäjistä siten, että kunkin hyvinvointialueen toimivaltainen viranomainen olisi alueensa sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevien tietojen rekisterinpitäjä.

Seuraavassa eräitä pykäläkohtaisia huomioita ja tarkennusehdotuksia.

16 § Henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus

Hätäkeskustietojärjestelmässä käsitellään myös sosiaalipäivystykseen liittyviä tietoja. Sosiaalihuollon asiakkaita koskevat tiedot eivät pääsääntöisesti kuulu tietosuoja-asetuksen mukaisiin erityisiin henkilötietoryhmiin, vaan ne ovat valtiosääntöisesti arkaluonteisia. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 25 kohdan mukaan asiakirjat, jotka sisältävät tietoja sosiaalihuollon asiakkaasta, ovat salassa pidettäviä. Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) 14 §:n 1 momentin mukaan sosiaalihuollon asiakirjat, jotka sisältävät tietoja sosiaalihuollon asiakkaasta tai muusta yksityisestä henkilöstä, ovat salassa pidettäviä.

Lakiehdotuksen 16.2 §:ssä mainitaan vain erityiset henkilötietoryhmät ja henkilötunnus, joten sosiaali- ja terveysministeriö ehdottaa lisättäväksi maininnan sosiaalihuollon asiakasta koskevista tiedoista. Esim. ”Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja, *sosiaalihuollon asiakasta koskevia tietoja* ja henkilötunnusta…”

16 a § Rekisterinpitäjät ja vastuunjako

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi hätäkeskustietojärjestelmään tallennettujen tietojen rekisterinpidon vastuista sekä Hätäkeskuslaitoksen hätäkeskustietojärjestelmään liittyvästä vastuusta. Laissa säädettäisiin siten poikkeus suhteessa tiedonhallintalakiin. Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää lisäksi huomiota tietosuoja-asetuksessa säädettyihin rekisterinpitäjän vastuisiin. Lain toimeenpanossa on varmistettava, että rekisterinpitäjät voivat oman toimintansa osalta vastata niille kuuluvista vastuista ja velvollisuuksista.

17 § Hätäkeskustoiminnassa käsiteltävät henkilötiedot

Sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan pykälässä ei ole tarkoitus säätää tietojen luovuttamisesta hätäkeskustietojärjestelmään tallennettujen tietojen rekisterinpitäjien välillä, joten ehdotetaan selkeyden vuoksi täsmennettäväksi, että on kyse oikeudesta käsitellä kunkin

viranomaisen omassa rekisterinpidossa olevia tietoja. Esim. ”… saavat käsitellä 16 §:n mukaisesti seuraavia *rekisterinpidossaan* olevia tietoja”.

20 § Viranomaisten tiedonsaantioikeus hätäkeskustietojärjestelmästä

Pykälässä säädettäisiin viranomaisten oikeudesta saada tietoja hätäkeskustietojärjestelmästä. Sosiaali- ja terveystoimella olisi oikeus saada hätäkeskustietojärjestelmästä tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tehtävää tai toimenpiteitä taikka tehtävän suorittamiseen osallistuvia yksiköitä koskevat tiedot sekä henkilön oman turvallisuuden tai työturvallisuuden turvaamiseksi tarpeelliset tiedot. Kyse olisi tiedonsaantioikeudesta muiden viranomaisen rekisterinpidossa oleviin tietoihin, ja vastaavasti muilla viranomaisilla olisi pykälän nojalla oikeus sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten rekistereissä oleviin tietoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan sääntely turvaa sen, että esimerkiksi moniviranomaistehtävissä on mahdollisuus saada tarpeelliset tiedot myös muiden viranomaisten rekistereistä. Toimeenpanossa on kuitenkin huolellisesti käytävä läpi muiden rekisterinpitäjien kanssa, mitkä ovat sellaiset tarpeelliset tiedot, joihin tiedonsaantioikeus tulee olla.

22 § Henkilötietojen käsittely muuhun kuin alkuperäiseen käsittelytarkoitukseen

Pykälässä säädettäisiin täsmällisesti käyttötarkoitukset, joita varten rekisterinpitäjänä toimiva viranomainen saisi käsitellä 17 §:n mukaisia tietoja. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että hallituksen esitys laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 246/2022 vp) sisältää esityksen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tiedonsaantioikeudesta hätäkeskustietojärjestelmän tietoihin. Kyseinen esitys mahdollistaisi jatkossa tiettyjen hätäkeskustietojärjestelmän sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyvien tietojen saamisen Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen käyttöön muiden muassa sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan seurantaa, arviointia, kehittämistä ja ohjausta varten. Siten sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole huomautettavaa esitykseen hätäkeskustoiminnasta annetun lain 22 §:ksi.